

духом під тягарем неправди, не ховатися від світу і свого життя, а постійно робити особисті зусилля, які, віримо, принесуть добро Україні і утвердять нашу Державу як вільну країну вільних людей» [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про освіту».
2. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»: Розпорядження КМУ № 988-р від 14.12.16 р. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
4. Українська Хартія вільної людини. URL: <http://1-12.org.ua/ukrajinska-khartija-vilnoji-liudyny>
5. Навчальна програма з позашкільної освіти соціально-гуманітарного напрямку гуртка «Об'єднані волею» (Хома С. О. – методист, завідувач центру виховної роботи, захисту прав дитини та громадянської освіти ТОКІППО; Фаюра Н. Ж. – методист, керівник гуртка Шумського центру позашкільної роботи).

УДК 37.013.2:378.046.4

Лебедик Леся Вікторівна,

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава

ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ УКРАЇНСЬКОЇ ХАРТІЇ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ

В умовах повномасштабної агресії росії проти України великого значення набуває підготовка педагогів закладів позашкільної освіти на засадах Української Хартії вільної людини. Педагог закладу позашкільної освіти має реалізувати власну професійну функцію – сприяти підвищенню виховного, навчального, розвивального потенціалу вихованців як майбутніх вільних людей у руслі Української Хартії вільної людини.

Як показав аналіз публікацій із означеної проблеми, дослідження технологій навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти можуть базуватися на методологічних працях В. Андрущенко, І. Беха, С. Гончаренка, І. Зязюна, В. Кременя, Н. Ничкало та ін., працях з дидактики Р. Гуревича,

О. Дубасенюк, С. Ковальової [1], В. Ковальчук [2], І. Осадченко [11], В. Стрельнікова [8–9; 12–19; 22], О. Тадеуш [20], І. Трубавіної [21], Л. Хомич та ін. Однак, слабо дослідженими є питання технологій навчання педагогів закладів позашкільної освіти, які ми вже почали вивчати [7, с. 149–157; 10, с. 98–100; 22, с. 128–157]. Тепер у контексті Української Хартії вільної людини розглянемо використання сучасних технологій і форм організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти на основі попередніх напрацювань [3, с. 21–27; 4–6; 7, с. 149–157; 8–9; 10, с. 98–100; 22, с. 128–157].

Застосування технологій підготовки педагогів закладів позашкільної освіти передбачає проектування відповідних технологій і форм організації навчання. Форми організації навчання, як конструкції окремих частин освітнього процесу, у контексті Української Хартії вільної людини характеризуються способами організації майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти, можуть застосовуватися для їхнього співробітництва у навчальній діяльності. Серед них: а) фронтальні форми організації навчання; б) групові – організація навчання у постійних групах; в) бригадні – організація навчання у тимчасових групах; г) кооперативно-групові – кожна група майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти виконує, інформує потім про частину спільного завдання; ґ) диференційовано-групові – організація навчання груп зі схожими можливостями; д) парні – робота в парах постійного і змінного складів; е) індивідуальні й індивідуально-групові форми навчання [6, с. 52–60].

Інноваційні технології підготовки майбутніх педагогів системи закладів позашкільної освіти у контексті Української Хартії вільної людини реалізують індивідуальне пізнання і спільний пошук відповідей на завдання. Доцільним є оптимальне поєднання: а) індивідуальних, коли кожен самостійно виконує спільне завдання; б) індивідуальних, коли кожен сам виконує окреме завдання; в) групових, у різних варіантах; г) фронтальних форм навчання.

Технології підготовки педагогів закладів позашкільної освіти у контексті Української Хартії вільної людини змінюють систему лекційних занять: зміст розглядається оглядово або методом поглибленого навчання. Передбачається

підготовка майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до лекцій: а) вивчають теоретичний блок модуля, б) готують відповіді на запитання і проблемні завдання, в) на лекційному занятті аналізують їх; г) обговорюють спільно з викладачем [6, с. 52–60; 9; 10, с. 98–100; 12; 16; 19, с. 200–205 та ін.].

На проблемних лекціях у руслі Української Хартії вільної людини створюються проблемні ситуації, коли у майбутнього педагога закладу позашкільної освіти з'являється здивування, подив, бажання вирішити проблемну ситуацію, зміцнюється його пізнавальна мотивація. На проблемних лекціях реалізується переважно фронтальна форма, а також групова й індивідуальна форми [6, с. 52–60; 9; 10, с. 98–100; 12; 16; 19, с. 200–205].

На практичних заняттях на засадах Української Хартії вільної людини є час на самостійну роботу майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти, зокрема, підготовку проекту роботи гуртка у закладі позашкільної освіти, за планом: 1) тема заняття гуртка; 2) його мета – навчальна, виховна, розвивальна; 3) тривалість заняття і контингент вихованців; 4) зміст матеріалу для вивчення на гуртку; 5) методи, засоби, технології заняття гуртка; 6) форми організації заняття гуртка; 7) завершальний етап – контроль, оцінювання і корекція вмінь дітей [6, с. 52–60; 7, с. 149–157; 10, с. 98–100; 19, с. 200–205; 22, с. 128–157].

Отже, пошук ефективних форм навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в контексті Української Хартії вільної людини наочно вказує оптимальний шлях їхньої підготовки. Це вимагає чіткої, детально продуманої організаційно-методичної підготовки, у якій суб'єкти освітнього процесу на засадах Української Хартії вільної людини розвивають смислові мотиви власної пізнавальної діяльності, потребу в нових знаннях і власний пізнавальний інтерес, навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти стає емоційно позитивним, добровільним, стимулює і підтримує вольові зусилля вільної людини. Означені форми навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти розвивають цінності групи в руслі Української Хартії вільної людини та можливості розвитку кожного майбутнього педагога.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковальова С. М. Застосування методики «кейс-методу» у професійній підготовці майбутніх учителів у Великій Британії : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 259 с.
2. Ковальчук В. А. Педагогічне партнерство як основа розвитку сучасної системи освіти та інституту сім'ї. *Теоретико-практичні засади партнерської взаємодії соціономічної та освітньої сфер* : зб. наук. праць за матер. міжрегіонального науково-методичного онлайн-семінару, 26 квіт. 2022 р. / за ред. Л. О. Данильчук. Хмельницький, 2022. 224 с. С. 89–93.
3. Лебедик Л. В. Використання сучасних моделей навчання у контексті менеджменту професійної підготовки вчителів природничо-математичних спеціальностей. *Освіта. Інноватика. Практика* : науковий журнал. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. Вип. 1 (4). С. 21–27.
4. Лебедик Л. В. Дидактичні принципи формування ІКТ-компетентностей майбутніх учителів математики у процесі фахової підготовки. *Фізико-математична освіта* : науковий журнал. 2017. Вип. 3(13). С. 215–219.
5. Лебедик Л. В. Інноваційні модульні технології формування й розвитку громадянської культури в умовах нової української школи. *Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики* : зб. наук. ст. / за заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко. Суми, 2022. URL: <https://cutt.ly/wJ9OZAJ>
6. Лебедик Л. В. Модульний підхід у підготовці викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. Педагогічні науки*. м. Старобільськ. № 6 (303) жовт. 2016. Ч. II. С. 52–60.
7. Лебедик Л. В. Підготовка керівників гуртків до роботи з обдарованими дітьми в системі післядипломної педагогічної освіти. *Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості в умовах воєнного стану* : матеріали наук.-практ. онлайн-конф., 23–25 черв. 2022 р. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. 368 с. С. 149–157.
8. Лебедик Л., Стрельніков В. Інтерактивні технології навчання майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 4 (193). С. 49–53. URL: http://isp.poippo.pl.ua/article/view/212383/pdf_76
9. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15703>
10. Лебедик Л. В. Технології підготовки майбутніх фахівців-педагогів системи професійної та технологічної освіти до роботи в закладах позашкільної освіти. *Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях* : матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 21-22 верес. 2023 р. Запоріжжя : БДПУ, 2023. 192 с. С. 98–100.
11. Осадченко І. І. Теорія і практика ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи : монографія. Умань : Жовтий О. О., 2011. 414 с.
12. Стрельніков В. Ю. Інноваційні технології навчання : методичний посібник. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2004. 31 с.
13. Стрельніков В. Ю. Інтенсивне кооперативне навчання майбутніх фахівців. *Якість вищої освіти: чинники формування конкурентоспроможності випускників* : матеріали XXXIX Міжнар. наук.-метод. конф. у 2 ч., 23–24 січ. 2014 р. Полтава : ПУЕТ, 2014. Ч. 1. С. 210–212.
14. Стрельніков В. Ю. Можливості використання кейс-методу у вищій школі. *Нові технології навчання та покращення якості підготовки фахівців з вищою освітою* : матеріали

XXVI наук.-метод. конф., присвяченої 10-й річниці незалежності України, 21–23 берез. 2001 р. Полтава : ПКІ, 2001. 404 с. С. 281–284.

14. Стрельніков В. Ю. Можливості кооперативного навчання для формування й розвитку громадянської культури молоді. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики* : збірник матеріалів конф. / за заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко, Л. П. Івашини. РВВ СОППО, Суми, 2020. С. 174–179.

15. Стрельніков В. Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання : монографія. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. Кн. 1. 295 с. Кн. 2. 230 с.

16. Стрельніков В. Ю. Техніки нейролінгвістичного програмування для створення кооперативних взаємин зі студентами. *Превентивна безпека людини в сучасних умовах* : матеріали Міжвузівського круглого столу, присвяченого Всесвітньому дню охорони праці, 28 квіт. 2017 р. Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 26–28.

17. Стрельніков В. Ю. Технології «діадної взаємодії» та ситуаційного навчання студентів. *Сер. Педагогічні науки*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. Вип. 71. С. 34–38.

18. Стрельніков В. Ю. Формування колективного суб'єкта у інтенсивному кооперативному навчанні майбутніх економістів. *Науковий вісник ПУЕТ. Сер. Економічні науки*. 2012. № 6 (51). С. 200–205.

19. Тадеуш О. М. Освітнє партнерство у просторі вищої школи: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2020. № 33 (1). С. 57–69.

20. Трубавіна І. М. Шляхи формування культури миру і толерантності у дітей в закладах загальної середньої освіти в умовах військового конфлікту в Україні. *Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті* : міжнар. кол. монографія / Всесвіт. наук. ноосферно-онтолог. тов-во, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Асоц. рос. вчених штату Масачусетс та ін.; за заг. ред. В. П. Бабича, Л. С. Рибалко. Харків : ВННОТ, 2019. С. 352–355.

21. Lesya Lebedyk, Viktor Strelnikov. Educational space of continuous education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / Eds. Dimitrina Kamenova, Svitlana Arkhypova. Varna: Varna university of management, 2023. 261 p. P. 128–157. DOI: <https://doi.org/10.54055/mbmj2917>

УДК 373:159.9

Тітаренко Світлана Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри дошкільної педагогіки і
психології Глухівського національного
педагогічного університету
імені Олександра Довженка, м. Глухів

РОЛЬ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ЗБЕРЕЖЕННІ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ДОШКІЛЬНИКІВ

На сьогоднішній день проблема збереження психологічного, психічного, соціального, духовного та фізичного здоров'я дітей є особливо актуальною через повномасштабну війну росії проти України. Негаразди на роботі, фінансові труднощі, емоційне незадоволення дорослих та інші чинники